अनुयोगकृदाचार्य उपाध्यायस्तु पाठकः । अनूचानः प्रवचने साङ्गेऽधीती गणिश्च सः ॥ ७८
शिष्यो विनेयोऽन्तेवासी शैक्षः प्राथमकल्पिकः । सतीर्थ्यास्त्वेकगुरवो विवेकः पृथगात्मता ॥ ७९
एकब्रह्मव्रताचारा मिथः सब्रह्मचारिणः । स्यात्पारम्पर्यमाम्नायः संप्रदायो गुरुक्रमः ॥ ८०
व्रतादानं परिव्रज्या तपस्या नियमस्थितिः । अहिंसासूनृतास्तेयब्रह्माकिंचनता यमाः ॥ ८१
नियमाः शौचसंतोषौ स्वाध्यायतपसी अपि । देवताप्रणिधानं च करणं पुनरासनम् ॥ ८२
प्राणायामः प्राणयमः श्वासप्रश्वासरोधनम् । प्रत्याहारस्त्विन्द्रियाणां विषयेभ्यः समाहृतिः ॥ ८३
धारणा तु क्वचिद्ध्येये चित्तस्य स्थिरबन्धनम् । ध्यानं तु विषये तस्मिन्नेकप्रत्ययसंततिः ॥ ८४
समाधिस्तु तदेवार्थमात्राभासनरूपकम् । एवं योगो यमाद्यङ्गैरष्टभिः संमतोऽष्टधा ॥ ८५

श्वःश्रेयसं शुभशिवे कल्याणं श्वोवसीयसं श्रेयः ।
क्षेमं भावुकभविककुशलमङ्गलभद्रमद्रशस्तानि ॥ ८६

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ नाममालायां देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः ॥ १ ॥

स्वर्गस्त्रिविष्टपं[1] द्योदिवौ भुविस्तविषताविषौ नाकः ।
गौस्त्रिदिवमूर्ध्वलोकः सुरालयस्तत्सदस्[2]त्वमराः ॥ ८७
देवाः सुपर्वसुरनिर्जरदेवतभुर्बर्हिर्मुखानिमिषदैवतनाकि[3]लेखाः ।
वृन्दारकाः सुमनसस्त्रिदशा अमर्त्याः स्वाहास्वधाक्रतुसुधाभुज[4] आदितेयाः ॥ ८८
गीर्वाणा मरुतोऽस्वप्ना विबुधा दानवारयः । तेषां यानं विमानोऽन्धः पीयूषममृतं सुधा ॥ ८९
असुरा नागास्तडितः सुपर्णका वह्नयोऽनिलाः स्तनिताः ।
उदधिद्वीपदिशो दश भवनाधीशाः कुमारान्ताः[5] ॥ ९०
स्युः पिशाचा भूता यक्षा राक्षसाः किंनरा अपि । किंपुरुषा महोरगा गन्धर्वाश्चान्तरा अमी ॥ ९१
ज्योतिष्काः पञ्च चन्द्रार्कग्रहनक्षत्रतारकाः । वैमानिकाः पुनः कल्पभवा द्वादश ते त्वमी ॥ ९२
सौधर्मेशानसनत्कुमारमाहेन्द्रब्रह्मलान्तकजाः[6] ।
शुक्रसहस्रारानतप्राणतजा आरणाच्युतजाः[7] ॥ ९३
कल्पातीता नव ग्रैवेयकाः पञ्च त्वनुत्तराः । निकायभेदादेवं स्युर्देवाः किल चतुर्विधाः ॥ ९४
आदित्यः सवितार्यमा खरसहस्रोष्णांशुरंशू[8] रवि-
र्मार्तण्डस्तरणिर्गभस्तिररुणो भानुर्नभोऽहर्मणिः[9] ।
सूर्योऽर्कः किरणो भगो ग्रहपुषः पूषा पतङ्गः खगो
मार्ताण्डो यमुनाकृतान्तजनकः[10] प्रद्योतनस्तापनः ॥ ९५

---

१. ‘त्रिपिष्टपम्’ इति प्राच्याः. २. स्वर्गसदः; यौगिकत्वात् ‘द्युसद्मानः’ इत्यादयोऽपि. ३. यौगिकत्वात् ‘स्वर्गिणः, त्रिदिवाधीशाः’ इत्यादयोऽपि. ४. ‘भुज्’शब्दः स्वाहादिना प्रत्येकं संबध्यते; यौगिकत्वात् ‘स्वाहाशनाः, स्वधाशनाः, यज्ञाशनाः, अमृतान्धसः’ इत्यादयोऽपि. ५. ‘कुमार’शब्दस्य प्रत्येकमसुरादिभिः संबन्धः. ६. ‘ज’शब्दस्य सौधर्मादिभिरन्वयः. ७. ‘ज’शब्दस्य शुक्रादिभिरन्वयः. ८. ‘अंशु’शब्दः प्रत्येकं स्वरादिभिरन्वेति; यौगिकत्वात् ‘खररश्मिः, दशशतरश्मिः, शीतेतररश्मिः’ इत्यादयोऽपि. ९. ‘मणि’शब्दः प्रत्येकं नभआदिभ्यामन्वेति; यौगिकत्वात् ‘व्योमरत्नम्, दिनरत्नम्’ इत्यादि. १०. ‘जनक’शब्दः प्रत्येकमन्वेति; यौगिकत्वात् ‘कालिन्दीसूः, यमसूः’ इत्यादयोऽपि.

Digitized by Google